

korte mededelingen

Texels weidevogelproject geslaagd

Het afgelopen voorjaar hebben vijf boeren meegedaan aan het mede door de gemeente gefinancierde proefproject 'Weidevogels'. Het doel van het project was onder andere om de boeren actiever bij de nestbescherming te betrekken. De projectgroep bestaande uit vrijwilligers van de Vogelwerkgroep, de WBE en de WLTO heeft het project geëvalueerd. De conclusie is dat de proef geslaagd mag worden genoemd. De werkgroep heeft de indruk dat bij de deelnemende boeren de kennis van weidevogels is toegenomen en dat daardoor meer nesten kunnen worden gespaard. Bij de deelnemende boeren is ongeveer 220 hectare land bezocht. Hierbij zijn 78 nesten van Scholeksters, 35 nesten van Kieviten, drie nesten van Grutto's en drie nesten van Tureluurs gevonden. In totaal is aan de deelnemende boeren f 4.450,- uitgekeerd. Dit is ongeveer het bedrag dat bij het begin van de proef werd verwacht. In 1998 wordt de proef met enthousiasme voortgezet. De projectgroep is van plan om dan ook bollenboeren bij het project te gaan betrekken. Mogelijk dat dan ook de Gele Kwikstaart en de Patrijs, specifieke soorten voor het bollenland, bij het project kunnen worden betrokken.

Bron: Eilandberichten, Informatierubriek van de gemeente Texel in *Texelse Courant*, 26 september 1997.

Groninger Vogelbeschermer van het Jaar

Op 26 september 1997 vond voor de zesde maal de uitreiking plaats van de door Avifauna Groningen ingestelde prijs Groninger Vogelbeschermer van het Jaar. De prijs werd uitgereikt aan het Waterschap Dollardzijvest voor zijn voortrekkersrol om bij de inrichting en beheer van watergangen meer kansen aan natuurlijke ontwikkeling te geven en aan het Natuurmuseum Groningen voor zijn verdiensten op het gebied van natuureducatie en -voorlichting.

De uitreiking vond plaats in het Waterschapshuis in Wedde. Berichten zijn hierover verschenen in de verscheidene lokale nieuwsmedia.

Het bestuur en de commissie voor de toekenning van de vogelprijs gaan zich binnenkort beraden over de toekomst van de vogelprijs. Bij de instelling is namelijk afgesproken om na zes jaar tot een evaluatie te komen.

Bron: *De Grauwe Gors* 25 (3 & 4): 73 (1997).

Nieuw kijkscherm bij Spaarnwoude

Langs de oever van het Noordzeekanaal ter hoogte van Spaarnwoude is een zogeheten kijkscherm in gebruik genomen. Bezoekers kunnen via het scherm van de natuur genieten zonder de dieren te storen. Het scherm, dat langs de provinciale weg staat, is twee meter hoog en zestien meter lang. Het is geopend door H. de Boer, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland en voorzitter van het Bestuursplatform Noordzeeka-

naalgebied i.o. De door Rijkswaterstaat aangelegde eerste ecologisch verantwoorde oever langs het Noordzeekanaal is anderhalve kilometer lang, de breedte varieert van veertig tot negentig meter. In het gebied is plaats voor planten en dieren die van een brak milieu houden. Nu al worden karakteristieke planten en dieren als Zeeasters, Zeebies, Steurgarnalen en Zuiderzeekrabbetjes gesignaleerd. De natuurvriendelijke oever is onderdeel van het project Het Noordzeekanaalgebied: basis voor brakke natuur. Het is de bedoeling ook op andere plaatsen in het Noordzeekanaalgebied brakke natuur te realiseren, omdat deze vorm zeldzaam is in Nederland.
Bron: *Ned. Dagblad*, 13 november 1997.

Dorpzicht en Sir Robert Peel voor natuur

Staatsbosbeheer doet op Texel grootste aankoop ooit

Staatsbosbeheer staat op het punt de grootste grondaankoop in haar Texelse geschiedenis te doen. Met de verwerving is zo'n 120 hectare grond rond De Cocksdorp gemoeid. Het beheer van Hoeve Dorpzicht wordt afgestemd op weidevogels en Rotganzen. Op het terrein achter Sir Robert Peel gaat op circa 40 bunder natuurontwikkeling plaatsvinden. Het is de bedoeling dat door beide gebieden wandelroutes worden aangelegd.

De transactie met grondeigenaar Van Tuyl en Serooskerken is deels het resultaat van een politieke deal tussen verschillende instanties die betrokken zijn bij het convenant met de provincie. De aankoop van Sir Robert Peel geldt als compensatie voor de golfbaan, omdat dit gebied eigenlijk voor natuurontwikkeling was aangewezen. Zowel de gemeente als de landbouw heeft zich ervoor ingespannen. De onderhandelingen met Van Tuyl vonden plaats vooruitlopend op de vaststelling van het begrenzenplan. Daarin zijn mogelijke relatienota- en natuurontwikkelingsgebieden vastgelegd. De aan te kopen gebieden hebben in dit plan de beoogde bestemming.

Met de aankoop krijgt Staatsbosbeheer (SBB) in de noordkop een aaneengesloten gebied van honderden hectaren dat zich uitstrekt vanaf Zeeburg tot bij De Hanenplas. Als SBB erin slaagt ook dit natuur- en landbouwgebied (nu eigendom van Van der Werve) aan te kopen, is de oost-westverbinding een feit.

Dorpzicht bestaat feitelijk uit drie delen. Het stuk tegen het water van de Roggesloot aan (veertig hectare) was al eigendom van SBB. Het middenstuk is in het verleden aangekocht door de Dienst Beheer Landbouwgronden (DBL) van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij om te kijken of het geschikt zou zijn voor de opvang van Rotganzen. Toen dit het geval bleek, werd besloten in het kader van het begrenzenplan ook het aangrenzende stuk tegen de

Hoofdweg te verwerven. Weliswaar heeft dit voor SBB geen hoogwaardige natuurkwaliteiten, de dienst hecht er waarde aan de afspraak met de convenantpartners over dit land na te komen. Tezamen met de overname van de veertig hectare en Sir Robert Peel is het voor SBB de grootste aankoop op Texel uit de geschiedenis. Tot dusver was dat Hoeve Zeeburg, dat in de Eendrachtspolder zo'n honderd hectare beslaat.

Voor de opvang van Rotganzen en andere vogels is het beheer van Dorpzicht van een ander niveau dan Zeeburg. Het grasland wordt minder intensief bemest en beheerd. Het huidige karakter en aanzicht van Dorpzicht veranderen nagenoeg niet. Het beheer wordt gedaan door Cor Westdorp.

Opmerkelijk is het voornemen van SBB om als experiment een wandelroute over het terrein Dorpzicht aan te leggen, vanaf de Stengweg tot de Hollandse Weg. Het pad zal in de broedtijd dicht zijn, maar in herfst en winter open. Als het experiment slaagt, zal de route blijven gehandhaafd. Datzelfde geldt voor een wandelpad door het gebied bij Sir Robert Peel. *'Want recreanten moeten toch kunnen genieten van wat er daar zal ontstaan,'* aldus SBB-districtshoofd Jaap van Groenigen.

Bij de natuurontwikkeling in dit gebied probeert SBB het drangwater uit de duinen zoveel mogelijk vast te houden. Op plekken waar dit aan de oppervlakte komt, kunnen we *'leuke dingen'* verwachten, aldus Van Groenigen. Een definitief inrichtingsplan is er nog niet. Zolang blijft het land in de huidige staat.

De aankoop door SBB sluit eventuele plannen van De Krim uit de golfbaan in deze richting in principe verder uit te breiden.

Bron: Texelse Courant, 11 november 1997.

Symptomen van pseudovogelpest

Kenners vrezen epidemie onder vogels op wad

Het Instituut voor Diergezondheid in Lelystad onderzoekt of de huidige massale vogelsterfte langs de waddenkust wordt veroorzaakt door pseudovogelpest of paratyfus. Het laboratorium voert proeven uit op twintig kadavers die in Noord-Oost-Friesland zijn geborgen.

Gaatske Wiersma van vogelopvangcentrum De Fûgelpits in Anjum vreest dat een epidemische ziekte huishoudt onder vogels in de vrije natuur van de Waddenzee en het aangrenzend kleigebied. Tal van waarnemers met wie Wiersma in verbinding staat, melden al sinds augustus een sterk verhoogde sterfte onder allerlei soorten wilde en makke vogels. Vele kadavers worden onder verdachte omstandigheden gevonden.

In augustus zijn al eens twee stoffelijke resten onderzocht door het Instituut voor Diergezondheid (ID-DLO). Zij hadden niets verdachts onder de leden. Later werden opnieuw zes dode vogels naar Lelystad gestuurd, maar ook in deze resten werd geen spoor gevonden van één van de gevreesde, besmettelijke vogelziekten.

De sterfte onder vogels langs en op de Waddenzee blijft inmiddels schrikbarend, vindt Wiersma.

'As ik alle meldingen bij elkoar optel, kom ik op tûzenden slachtoffers.'

Wat haar zorgen baart, is de wijze waarop veel vogels het loodje leggen. Wiersma krijgt verhalen over vogels die plompverloren uit bomen vallen, over verlamming, evenwichtsstoornis en ademnood.

Deze week heeft Wiersma een twintigtal kadavers van uiteenlopende vogelsoorten naar Lelystad gestuurd. Het gaat onder meer om meeuwen, Noorse Stormvogels, een Jan van Gent en een Buizerd.

De deskundigen van De Fûgelpits zijn extra beducht voor pseudovogelpest, omdat die ziekte vorig jaar binnen het vogelopvangcentrum de kop op stak. De gehele vogelbevolking van het asiel moest toen worden gedood en er werden strenge maatregelen genomen om een nieuwe epidemie te voorkomen. Onder de kadavers die nu in Lelystad worden onderzocht, zijn er die werden aangetroffen met een verdraaide nek: één van de symptomen van de verlamrende pseudovogelpest.

Op verzoek van het ID-DLO heeft Wiersma ook enkele bloedmonsters opgestuurd van zieke vogels die binnen De Fûgelpits verblijven. Voor een nieuwe ontruiming is ze echter nog niet bevreesd. Wordt er pseudovogelpest geconstateerd, dan moet volgens haar de ziekte ook in de vrije natuur voorkomen en dan is de hele Waddenzee besmet gebied.

Het is nog onzeker wie de proeven in het ID-DLO gaat betalen. Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij betaalde de onderzoeken in augustus, maar wil niet opnieuw betalen. Wiersma is er boos over: *'De oerheid fielt har net ferantwurdlik foar de fûgels op it waad.'* Desnoods is echter 'een goede vogelvriend' bereid het onderzoek te financieren.

Bron: Friesch Dagblad, 8 november 1997.

Heeft de Patrijs niets meer te vrezen?

De Patrijs hoeft de komende tijd niet bang te zijn uit de lucht te worden geschoten. Een meerderheid van de Tweede Kamer wil een tijdelijk jachtverbod op deze vogel. Dat blijkt aan de vooravond van de stemming over de Flora- en Faunawet die vandaag zal plaatsvinden.

Op welke manier de bescherming van de Patrijs in de wet wordt geregeld was gistermiddag nog niet duidelijk. Tijdens de behandeling van de wet werden vele voorstellen en moties met dit doel ingediend. Het meest verregaand is het voorstel de Patrijs van de lijst met zes vrij bejaagbare diersoorten te halen. Een minder vergaand idee is dat in de wet een artikel wordt opgenomen dat bepaalt dat voor diersoorten die op de Rode Lijst van bedreigde dieren staan, een jachtverbod geldt.

Als deze voorstellen tot wetswijziging het niet halen, is er als laatste middel de motie van Van Middelkoop (GPV). Deze regelt een tijdelijk jachtverbod specifiek voor de Patrijs. Voor deze motie is zeker een meerderheid, zo bleek op 8 oktober al. Voor een volledige afschaffing van de vrije jacht is geen Kamermeerderheid (ANP).

Bron: De Gooi- en Eemlander, 9 oktober 1997.

Ganzenexcursies naar De Gelderse Poort

In De Gelderse Poort zijn de eerste wilde ganzen weer neergestreden. De komende winter kunnen belangstellenden deze fascinerende vogels van dichtbij bekijken. Het Natuurmuseum Nijmegen en het NABU-Naturschutzstation uit Kranenburg organiseren op verscheidene zondagen in november, december, januari en februari busexcursies naar de ganzen in de Ooijpolder en De Duffelt.

Tijdens de wintermaanden logeren er maar liefst 80.000 Kolganzen en Rietganzen in De Gelderse Poort, een gebied dat is uitgegroeid tot één van de belangrijkste pleisterplaatsen voor ganzen in West-Europa. Ganzen bieden een fraai schouwspel. Voortdurend trekken de typische V-formaties door het gebied. Op de weilanden rusten de vogels uit. Ze vinden er voedsel om op krachten te komen voor de lange thuisreis in het voorjaar. Het winterverblijf van de ganzen trekt ieder jaar veel bekijks. Helaas stappen toeristen in hun auto om de ganzen te bekijken. Zodoende veroorzaken zij vaak opstoppingen op de kleine landwegen. De rust in het gebied wordt voortdurend verstoord. De ganzen slaan bovendien zo vaak op de vlucht dat de opbouw van voldoende energiereserves in gevaar komt. En die hebben ze juist hard nodig voor de trek terug naar hun broedgebieden in Siberië.

Om het ganzenoerisme in goede banen te leiden hebben het Natuurmuseum Nijmegen en het Naturschutzstation besloten busexcursies te organiseren. De deelnemers kunnen zo op een comfortabele en aanschouwelijke manier kennismaken met de ganzen. Vorig jaar waren er maar liefst 3000 deelnemers uit het hele land. Reden genoeg om de komende winter opnieuw dit unieke evenement aan te bieden. Tijdens de bustocht vertellen de gidsen allerlei wetenswaardigheden over het gedrag van de ganzen en andere wintergasten in het rivierengebied. Onderweg wordt er gestopt om de ganzen met verrekijker en telescoop van dichtbij te bekijken.

De eerste ganzenexcursies zijn op zondag 7, 14 en 21 december 1997. Verder zijn er excursies op zondag 4, 11, 18 en 25 januari en op 1, 8 en 15 februari 1998. De excursies starten vanuit het Natuurmuseum en duren ongeveer 3 uur. Volwassenen betalen f 17,50 en kinderen (tot en met 14 jaar) f 12,50. Voor inschrijving of inlichtingen kunt u contact opnemen met het Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstraat 121, 6511 ST Nijmegen. Telefoon (024) 329 70 70, fax (024) 329 70 79.

Vrijwilligers gevraagd voor onderzoek aan uilen en hoenders

Dr. Felix Felger van de Universiteit van Kraków (Krakau) is onlangs begonnen met een lange-termijnstudie naar de effecten van deze verstoring en habitatvernietiging op uilen en ruigpoothoenders. Het onderzoeksgebied, de Poolse Karpaten (Tatra) en voorbergten, herbergt gezonde populaties uilen (onder andere Oeraluil, Dwerguil, Ruigpootuil en Oehoe) en drie soorten ruigpoothoenders: Hazelhoen, Korhoen en Auerhoen. Naast tien soorten(!) spechten komen óók nog alle grote predators in het gebied voor: Wolf, Beer, Lynx, Wilde Kat en Steenarend.

Er is weinig bekend over aantallen en verspreiding van de soorten. Het opstarten van het onderzoek verloopt moeizaam omdat de Poolse overheid weinig geld ter beschikking heeft gesteld. Dit is jammer omdat juist nu veel mensen nodig zijn om inventarisaties uit te voeren zodat spoedig de grootte en verspreiding van de populaties bekend zijn. Deze gegevens zijn van essentieel belang om zo snel mogelijk de kerngebieden van de bedreigde soorten veilig te stellen. De heer Felger heeft ons verzocht om in de Benelux vrijwilligers te werven voor de eerste inventarisatiestudies voor de periodes januari-april (uilen en hoenders) en september-november (uilen). De deelnemers dienen ten minste tien dagen beschikbaar te zijn en zich op te geven voor het uilen- of het ruigpoothoenderonderzoek. Een goede conditie is vereist (lange wandelingen door ruig terrein). Het uilenonderzoek bestaat uit inventarisaties (vaak 's nachts met taperecorder!), competitieonderzoek (er is sprake van een invasie van de Oeraluil) en braakbalanalyses. Het hoenderonderzoek bestaat eveneens uit inventarisaties (onder andere bepalen van baltsplaatsen van Auerhoen en Korhoen) aangevuld met predatieonderzoek (Vos, marter) en effecten van moderne bosbouw.

Het uiteindelijke doel van het onderzoek is een compromis te vinden tussen moderne bosbouw (de voornaamste bedreiging) en het handhaven van gezonde populaties uilen en ruigpoothoenders.

Informatie bij Eco Tourist Services, Postbus 1580, 3800 BN Amersfoort, (033) 456 52 01.

Texel Birdwatching Center

Op 1 februari 1997 heeft Texel Birdwatching Center zijn deuren geopend. Het centrum is bedoeld als een 'bird observatory', die u wel bekend zullen zijn uit bijvoorbeeld Engeland en Zweden. Wij bieden behalve de mogelijkheid tot overnachten door middel van drie 6-persoons appartementen en een 2-persoons kamer ook veel actuele informatie over vogels en vogels kijken op Texel, er is een grote natuurwetenschappelijke bibliotheek en een leestafel met onder andere een logboek. Alhoewel de appartementen volledig zijn ingericht en men er apart ook zelf kan koken, bieden wij ook de mogelijkheid om bij ons in de gemeenschappelijke ruimte (de Skuur) een dagschotel te nuttigen. Aan de bar kan men, al npratend over de veldervaringen van de dag genieten van koffie, thee of een borrel. Wij beschikken over professionele apparatuur waarmee men bijvoorbeeld vogelvakantiedia's aan de overige gasten kan tonen. Regelmatig vinden door ons verzorgde dialezingen plaats. Ook verzorgen wij de verhuur van fietsen.

Ons centrum is prachtig gelegen circa twee kilometer ten noorden van De Cocksdorp op loopafstand van het wad en de Eierlandse Duinen.

Tot op heden werden op en vanaf ons terrein 164 soorten vastgesteld waaronder Visarend, Rode Wouw, Roodhalsgans, Bladkoning, Orpheuspotvogel, Roodmus, Spaanse Mus en Ortolaan.

Texel Birdwatching Center, Vuurtorenweg 94, 1795 LM De Cocksdorp, (0222) 31 64 16, fax (0222) 31 64 08.